

Instytut Pamięci Narodowej

[https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/186045,TEKST-AUDIO-31-rocznica-ujawnienia-tzw-list-Macierewicza.h
tml](https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/186045,TEKST-AUDIO-31-rocznica-ujawnienia-tzw-list-Macierewicza.htm)
29.04.2024, 00:23

[TEKST + AUDIO] 31. rocznica ujawnienia tzw. list Macierewicza

Data publikacji 02.06.2023

Minister spraw wewnętrznych rządu Jana Olszewskiego, Antoni Macierewicz, 4 czerwca 1992 r. przedstawił Sejmowi RP nazwiska 64. osób, które współpracowały z komunistyczną bezpieką. Figurowali na niej członkowie rządu, posłowie i senatorzy. Drugą listę, na której znalazły się nazwiska ówczesnego prezydenta RP Lecha Wałęsy i Marszałka Sejmu Wiesława Chrzanowskiego, przekazał prezydentowi, marszałkowi sejmu i senatu, I prezesowi Sądu Najwyższego oraz prezesowi Trybunału Konstytucyjnego. Polska scena polityczna zatrzęsała się w posadach.

Lista Tajnych Współpracowników

**Uchwała Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej z
dnia 28 maja 1992 r.
zobowiązywała Antoniego
Macierewicza do podania
pełnej informacji na temat
osób pełniących funkcje
publiczne, które w latach
1945-1990 współpracowały
z Urzędem Bezpieczeństwa i
Służbą Bezpieczeństwa. W
pierwszej kolejności
minister był zobowiązany do
ujawnienia informacji
dotyczących urzędników
państwowych od wojewody
wzwyż, następnie sędziów,
prokuratorów i adwokatów,**

Desygnowani członkowie rządu Jana Olszewskiego
(fot. AIPN Łódź, IPN Ld 453/28)

a także radnych i członków zarządów gmin.

Minister Antoni Macierewicz przedstawił Konwentowi Seniorów Sejmu RP listę 64 nazwisk, które figurowały w kartotekach byłych służb specjalnych PRL jako współpracownicy UB lub SB. Dodatkowa lista, na której znalazły się informacje dotyczące ówczesnego Prezydenta RP Lecha Wałęsy oraz Marszałka Sejmu Wiesława Chrzanowskiego, została przesłana prezydentowi, premierowi, marszałkom Sejmu i Senatu, Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego oraz prezesowi Trybunału Konstytucyjnego.

Uchwała Sejmu z 28 maja 1992 r. została, jeszcze w dniu jej uchwalenia, zaskarżona do Trybunału Konstytucyjnego. Na rozprawie, która odbyła się 19 czerwca 1992 r., Trybunał orzekł niezgodność uchwały z obowiązującą ówczesnie Konstytucją. Sędziowie wskazywali m.in. że uchwała nie określała sposobu kontroli wiarygodności przekazywanych informacji, a przez to nie zapewniła ochrony praw osoby

ludzkiej. Stosowanie uchwały zostało zatem zawieszona, a 20 października 1992 r. utraciła ona moc prawną.

Wykonanie uchwały Sejmu z 28 maja 1992 r. spowodowało, że prezydent Lech Wałęsa złożył 4 czerwca 1992 r. wniosek o natychmiastowe odwołanie premiera i rządu. 5 czerwca, trzy kwadranse po północy, Sejm większością głosów uchwalił wotum nieufności wobec rządu Jana Olszewskiego. Za wnioskiem głosowało 273 posłów, przeciw 119, zaś 33 wstrzymało się od głosu.

Premier Olszewski widząc, że jego misja za chwilę się zakończy, zrezygnował z wykorzystania posiadanych możliwości i około jedenastej w nocy wygłosił przemówienie telewizyjne, w którym bronił ustawy lustracyjnej. „Uważam, że naród polski powinien mieć poczucie, że wśród tych, którzy nim rządzą, nie ma ludzi, którzy pomagali UB i SB utrzymywać Polaków w zniewoleniu. Uważam, że dawni współpracownicy komunistycznej policji politycznej mogą być zagrożeniem dla

**bezpieczeństwa wolnej
Polski”.**

Biuro Lustracyjne Instytutu Pamięci Narodowej

**Dopiero w 1997 r. Sejm
uchwalił ustawę o
ujawnieniu pracy lub służby
w organach bezpieczeństwa
państwa lub współpracy z
nimi w latach 1944-1990
osób pełniących funkcje
publiczne, lub współpracy z
tymi organami (ustawa z
dnia 11 kwietnia 1997 r.).
Na jej podstawie utworzono
Sąd Lustracyjny oraz urząd
Rzecznika Interesu
Publicznego. Uregulowano
również zasady i tryb
składania oraz oceny
oświadczeń lustracyjnych.
Powołany na podstawie tej
ustawy sąd lustracyjny
oczyścił z zarzutu
współpracy m.in. Wiesława
Chrzanowskiego. Niektóre z
osób, których nazwiska
zostały ujawnione w 1992 r.,
przyznały się do współpracy
ze służbami komunistycznej
bezpieki (Michał Boni czy
Andrzej Olechowski).**

**W 2007 r. zadania Rzecznika
Interesu Publicznego
przejęło Biuro Lustracyjne
Instytutu Pamięci**

Narodowej, które działa na podstawie ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Informacje dotyczące działalności tego pionu IPN znajdują Państwo [w poniższym linku](#).

W 2019 r. nakładem IPN ukazała się książka pt. „Koniec imperium MSW. Transformacja organów bezpieczeństwa państwa 1989-1990” autora: Tomasz Kozłowski. Niniejszy tytuł jest wynikiem syntetycznego spojrzenia na proces transformacji organów bezpieczeństwa w latach 1989-1990. Próbą zaprezentowania oceny z perspektywy trzydziestu lat, które upłynęły od opisywanych wydarzeń. Zamierzeniem autora było ustalenie i uporządkowanie podstawowych faktów, czasem ich zdemitologizowanie, zmierzenie się z wyobrażeniami na temat transformacji.

Wiele materiałów, poświęconych transformacji politycznej, jest dostępnych w portalu IPN przystanekhistoria.pl, na innych stronach Instytutu Pamięi Narodowej:

- [„Wpływ komunistycznej agentury na współczesne życie społeczno-polityczne Polski”](#);
- Zapis konferencji naukowej [Transformacja ustrojowa: geneza, mechanizmy i skutki](#);
- [Fragment wspomnień premiera Jana Olszewskiego](#);

oraz na kanale [przystanek historia](#):

PLIKI DO POBRANIA

[dr Piotr Gontarczyk o listach Macierewicza \(mp3, 4.13 MB\) 02.06.2023 09:00](#)
[dr Piotr Gontarczyk o listach Macierewicza \(wav, 33.05 MB\) 02.06.2023 09:00](#)